Γυναικοκτονία στη Σαλαμίνα: Τελικά,ποιός ορίζει τι αποτελεί κίνδυνο για τις γυναίκες;

Η 43χρονη Γωγώ έπεσε νεκρή με δύο σφαίρες από την καραμπίνα του 71χρονου συντρόφου της. Ήταν μία από τις πολλές γυναίκες που υφίστανται έμφυλη και ενδοοικογενειακή βία στην χώρα μας και μία από τις λίγες που καταφέρνουν να φτάσουν στο αστυνομικό τμήμα για να υποβάλουν μήνυση εναντίον του κακοποιητή τους. Η Γωγώ είναι η απάντηση σε όλες τις ερωτήσεις που απευθύνει με θράσος αυτή η σηπτική κοινωνία σε κάθε θύμα έμφυλης βίας. «Γιατί δεν έφυγες;». Έφυγε! «Γιατί δεν πήγες στην αστυνομία;». Πήγε! «Γιατί δεν ζήτησες βοήθεια;». Ζήτησε! «Γιατί δεν ήσουν με την οικογένειά σου;». Ήταν! Μέσα στο πατρικό της σπίτι την σκότωσε. Μπορεί η αστυνομία να μην κατάφερε να εντοπίσει τον δράστη στο πλαίσιο του αυτοφώρου μετά την μήνυση της 43χρονης, εκείνος όμως βρήκε με μεγάλη ευκολία την Γωγώ. Δεν ήταν, άλλωστε, και ιδιαίτερα δύσκολο. Στο σπίτι των γονιών της πήγε να μείνει, αφού δεν φρόντισαν οι αρμοδίως υπεύθυνοι να την προστατεύσουν.Αν η ελληνική αστυνομία δαπανούσε για την προστασία των θυμάτων έμφυλης βίας και τον εντοπισμό των δραστών όση ενέργεια και φαιά ουσία που δαπανά για να αποποιείται των ευθυνών της και να ενοχοποιεί τα θύματα, ενδεχομένως να είχαν σωθεί ζωές.

Η γυναικοκτονία της 43χρονης στη Σαλαμίνα μάς υπενθυμίζει με τον πιο πικρό τρόπο πως όσο η κοινωνία παραμένει δομημένη πατριαρχικά και καπιταλιστικά, στην βάση της ανισότητας και της εκμετάλλευσης αυτού που η κρατούσα ομάδα θεωρεί κτήμα της, τόσο θα πληθαίνουν τραγωδίες όπως αυτή. «Δεν άξιζε να ζει (...) Την έπιασα με άλλον, τρελάθηκα και την σκότωσα», είπε ο 71χρονος όταν συνελήφθη και ομολόγησε την πράξη του. Λίγη ώρα αφότου σκότωσε την σύντροφό του, έπινε καφέ σε καφετέρια στο Κερατσίνι στο οποίο έφτασε με το αυτοκίνητο που της άρπαξε. Αυτή είναι η ρίζα του προβλήματος. Όταν ο άνδρας θεωρεί πως η γυναίκα είναι κτήμα του, όταν σε όλη τη διάρκεια και σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής του τα πάντα (παρέες, ΜΜΕ, θεσμοί, πολιτεία) ενισχύουν αυτή την αντίληψη, όταν διαπιστώνει πως στην εξίσωση αυτής της κοινωνικής ανισότητας στέκεται πάντα στην πλευρά του δυνατού, τότε πιστεύει πως μπορεί να ορίζει ακόμα και το εάν εκείνη αξίζει (!) να ζήσει ή να πεθάνει.

Το ίδιο σύστημα που γεννά τους βιαστές, τους κακοποιητές, τους γυναικοκτόνους είναι αυτό στο οποίο στρέφονται τα θύματα για βοήθεια, για προστασία, για δικαίωση. Η Γωγώ - όπως και πολλές άλλες γυναίκες - πλήρωσε με την ζωή της αυτή την εγκληματική νοσηρότητα. Πήγε να καταγγείλει τον ξυλοδαρμό της στο αστυνομικό τμήμα με σπασμένο πόδι, χρησιμοποιώντας ένα πι. Είπε στην αστυνομία πως το προηγούμενο βράδυ την είχε χτυπήσει ο συγκεκριμένος άνδρας, με το

συγκεκριμένο όνομα και την συγκεκριμένη διεύθυνση κατοικίας. Υπέβαλε μήνυση. Οι αστυνομικοί της συνέστησαν να μην επιστρέψει στο σπίτι που διέμενε με τον σύντροφό της και εγκατέστησαν στο κινητό της την εφαρμογή Panic Button. Θα περίμενε κανείς από το ένοπλο σώμα που είναι επιφορτισμένο με την ασφάλεια των πολιτών να κάνει κάτι περισσότερο από την παροχή μίας συμβουλής και το κατέβασμα μιας εφαρμογής. Η Γωγώ πήρε τον 15χρονο γιο της και πήγε στο σπίτι των γονιών της. Η αστυνομία της Σαλαμίνας δεν κατάφερε να εντοπίσει τον 71χρονο στο νησί, παρήλθε το αυτόφωρο και σταμάτησε (;) να τον ψάχνει. Αυτός, όμως, πήγε στο πατρικό της συντρόφου του, το οποίο προφανώς και γνώριζε πού βρίσκεται, και την σκότωσε.

Η γυναικοκτονία της Γωγώς φέρνει στην επιφάνεια ένα θεμελιακό ερώτημα: ποιος ορίζει τι αποτελεί κίνδυνο για τις γυναίκες; Η εκπρόσωπος Τύπου της ΕΛ.ΑΣ, Κωνσταντία Δημογλίδου, δήλωσε: «Δεν δόθηκε η εικόνα ότι κινδυνεύει τόσο άμεσα η ζωή της γυναίκας. Αυτό για το οποίο ενημερώθηκαν οι αστυνομικοί είναι ότι κινδυνεύει η σωματική της ακεραιότητα». Δηλαδή, φταίει η Γωγώ; Έφτασε με σπασμένο πόδι και πι στο αστυνομικό τμήμα και παρόλα αυτά δεν έδωσε εικόνα άμεσης απειλής; Υπέβαλε μήνυση για ξυλοδαρμό, αλλά δεν έπεισε πως κινδυνεύει; Είπε ότι ο 71χρονος χτύπησε το παιδί της και της άρπαξε το αυτοκίνητο και θεωρήθηκε ασφαλής; Σε τι κατάσταση πρέπει να βρίσκεται ένα θύμα έμφυλης βίας για να πειστεί η αστυνομία για την σοβαρότητα της απειλής που δέχεται; Το ερώτημα τείνει να γίνει, δυστυχώς, ρητορικό γιατί συνήθως η αστυνομία ασχολείται με τα θύματα έμφυλης βίας όταν αυτά είναι νεκρά και δεν μπορούν ούτε να καταγγείλουν τον φονιά, ούτε να υπερασπιστούν τους εαυτούς τους. Η απάντηση στην ερώτηση « ποιος ορίζει τι αποτελεί κίνδυνο για τις γυναίκες;» είναι αυτοί οι οποίοι αποτελούν κίνδυνο για τις γυναίκες.

Η προτροπή για την χρήση του Panic Button χρησιμοποιήθηκε από τις αρχές ως το τέλειο άλλοθι της πρώτες ώρες μετά τη δημοσιοποίηση της γυναικοκτονίας. Το Panic Button είναι το νέο «112». Εκκενώστε! Προς τα πού; Δικό σου πρόβλημα! Πάτα το κουμπί; Ποιος θα με βοηθήσει; Δικό σου πρόβλημα! Αν το Panic Button δεν λειτουργεί ως αλεξίσφαιρο γιλέκο, τότε δεν έχει κάποια χρησιμότητα όταν ο άλλος είναι απέναντί σου έτοιμος να πυροβολήσει με την καραμπίνα. Είναι πρακτικά αδύνατο να ενεργοποιήσεις την εφαρμογή και να φτάσει η αστυνομία σε χρόνο ικανό να σταματήσει τον δράστη. Εκτός και αν μένεις απέναντι από το αστυνομικό τμήμα. Άλλωστε, τόσοι και τόσοι συνδικαλιστές της αστυνομίας μάς έχουν πει σε περιπτώσεις γυναικοκτονιών πως «ήταν η κακιά στιγμή». Ε, πώς θα μπορέσει η αστυνομία να ανταποκριθεί στο Panic Button όταν όλα γίνονται μέσα σε μία στιγμή;

Είναι εγκληματικό να στέλνεις ένα θύμα έμφυλης βίας στο σπίτι του. Είναι εγκληματικό να μην υπάρχει μέριμνα για την ασφαλή διαφυγή των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας. Είναι εγκληματικό να μετριούνται στα δάχτυλα οι ξενώνες φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών. Είναι εγκληματικό να λανσάρεται το Panic Button με το σλόγκαν «Σώζουμε ζωές με το πάτημα ενός κουμπιού». Κάθε γυναικοκτονία γίνεται η αφορμή για να διαπιστώσουμε (ξανά και ξανά) πως οι άνθρωποι που αναπτύσσουν τις πολιτικές για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας είναι εκτός πραγματικότητας. Δεν λαμβάνουν υπόψη τους τις πραγματικές ανάγκες των θυμάτων (χώρος φιλοξενίας, βιοπορισμός,

απομάκρυνση από το κακοποιητικό περιβάλλον), το βίωμα των ίδιων και των οικογενειών τους ή τις διεκδικήσεις των κινημάτων, οι οποίες προκύπτουν πολύ συχνά από την επαφή με θύματα επί του πεδίου. Το Panic Button είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Δεν γνωρίζουν οι αρμόδιοι πως πάρα πολλά θύματα ενδοοικογενειακής βίας δεν έχουν καν πρόσβαση στο κινητό τους γιατί τους το στερεί και αυτό ο κακοποιητής τους; Δεν γνωρίζουν ότι η έμφυλη βία καλπάζει πλέον στην τρίτη ηλικία; Πώς θα χρησιμοποιήσει το Panic Button μία γυναίκα μεγαλύτερης ηλικίας που δεν είναι εξοικειωμένη με την τεχνολογία; Δεν γνωρίζουν ότι όταν υπάρχει οικονομική εξαθλίωση εμφανίζεται και η έμφυλη βία; Πώς θα προστατευτεί μία γυναίκα τόσο φτωχή που δεν έχει smartphone;

Είναι χυδαίο να λέγεται από κυβερνητικά ή αστυνομικά χείλη πως σώζονται ζωές, όταν όλος ο προσανατολισμός τους είναι στραμμένος σε επικοινωνιακά σόου που απομακρύνουν την προσοχή από το πρόβλημα. Όταν λέμε πως οι γυναικοκτόνοι έχουν τα κλειδιά των σπιτιών μας, μιλάμε για την Γωγώ και τόσες άλλες γυναίκες πριν από εκείνη. Τα κλειδιά τα κρατάει πάντα ένας, όμως το χέρι του το οπλίζει ένα ολόκληρο σύστημα.

*Η Τζένη Κριθαρά είναι δημοσιογράφος, συγγραφέας του βιβλίου "Είμαι γυναίκα για αυτό με σκοτώνεις: Έρευνα και μαρτυρίες για τη γυναικοκτονία και την έμφυλη βια" (ΚΨΜ: 2022).

*Τη δημοσίευση συνοδεύει το έργο της Isabel Rios "Femicide"